

Katarzyna Kołodziejczyk*

STOSUNKI UNII EUROPEJSKIEJ Z GRUPĄ PAŃSTW AFRYKI, KARAIBÓW I PACYFIKU. STAN I PERSPEKTYWY NA PRZYSZŁOŚĆ

DOI: 10.26399/meip.2(61).2018.26/k.kolodziejczyk

WPROWADZENIE

Stosunki Unii Europejskiej (UE) z grupą państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) mają bardzo długą historię sięgającą Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG), podpisanego 25 marca 1957 r. Wówczas kraje EWG zdecydowały się na stowarzyszenie swoich posiadłości kolonialnych z tworzącą się Wspólnotą i powołanie do życia Funduszu Rozwoju Krajów i Terytoriów Zamorskich (dzisiejszy Europejski Fundusz Rozwoju, EFR) finansowo wspierającego posiadłości kolonialne przede wszystkim afrykańskie. Dekolonizacja Afryki zachęciła nowo powstałe państwa do zawierania umów stowarzyszeniowych z EWG w Yaoundé w latach 1963–1969. Poszerzenie zaś EWG o Wielką Brytanię stało się bezpośrednim impulsem do ukonstytuowania się w 1975 r. grupy państw AKP, składającej się z byłych posiadłości kolonialnych (już nie tylko afrykańskich) krajów europejskich tworzących Wspólnotę Europejską i otwarcia cyklu czterech konwencji z Lomé zawieranych w latach 1975–1999.

Współcześnie relacje UE i grupy krajów AKP reguluje umowa podpisana 23 czerwca 2000 r. w Cotonou. Ustanowiła ona partnerstwo w wymiarze współpracy politycznej, gospodarczo-handlowej oraz finansowej na rzecz rozwoju. Największe zmiany, w stosunku do poprzednich porozumień z Lomé,

* Katarzyna Kołodziejczyk – dr hab., Instytut Stosunków Międzynarodowych, Uniwersytet Warszawski, k.kolodziejczyk@uw.edu.pl

umowa wprowadziła w zakresie relacji gospodarczo-handlowych i dlatego one współcześnie najbardziej wpływają na stan współpracy UE z grupą AKP. Przyczyniły się one także do rozwoju w UE silnych tendencji do prowadzenia relacji z trzema odmiennymi regionami, a nie z jedną grupą państw AKP, co w zasadniczy sposób stanowi zagrożenie dla zasadności funkcjonowania grupy AKP. Celem artykułu jest zatem ukazanie przesłanek zmuszających strony do zmiany charakteru wieloletniej formuły relacji ekonomicznych oraz odpowiedź na pytanie, w jaki sposób ta zmiana determinuje współczesne relacje między UE i grupą państw AKP? Przedmiotem rozważań jest także perspektywa dalszych stosunków, którą wymusza termin obowiązywania umowy z Cotonou wygasającej w 2020 r. Nasuwają się pytania, czy po 2020 r. relacje będą prowadzone na podstawie jednej umowy zawartej z grupą państw AKP czy raczej wygrażą tendencje definiowania potrzeb i wyzwań osobno dla Afryki, Karaibów i Pacyfiku. Kluczowa będzie także postawa samej grupy AKP i określenia jej miejsca oraz roli w stosunkach międzynarodowych. Bardzo wiele zmiennych podkreśla rangę wybranej problematyki oraz uzasadnia wybór tytułu niniejszego artykułu. Dobór zastosowanych metod badawczych charakterystyczny jest dla nauk społecznych. Przeważały metody: indukcyjna, statystyczna oraz prognozowania międzynarodowego z naciskiem na średni horyzont czasowy.

1. SZCZEGÓLNE MIEJSCE KRAJÓW GRUPY AKP W POLITYCE UNII EUROPEJSKIEJ – RYS HISTORYCZNY

Szczególnie uprzywilejowana pozycja krajów grupy AKP w polityce państw członkowskich UE wynikała z politycznych, ekonomicznych i historycznych uwarunkowań sięgających czasów kolonialnych. Z uwagi na kolonialne związki, w momencie utworzenia EWG, jej państwa członkowskie zdecydowały się na nadanie pozaeuropejskim terytoriom pozostającym pod ich jurysdykcją, specjalnego statusu obszarów stowarzyszonych z powstałą Wspólnotą. Proces dekolonizacji postawił na porządku dziennym kwestię współpracy państw europejskich z byłymi posiadłościami kolonialnymi, a deklaracje o chęci jej kontynuowania za pośrednictwem umów zawieranych między suwerennymi podmiotami, padały z obu stron. Bezpośrednim impulsem stworzenia jednego bloku państw tworzących byłe terytoria kolonialne było wejście Wielkiej Brytanii do EWG w 1973 r. i propozycja rozciągnięcia na jej posiadłości w regionach Karaibów i Pacyfiku tych samych preferencji, z których korzystały dawne posiadłości kolonialne, m.in. Francji, Belgii, Holandii. Mimo zróżnicowania

geograficznego, rozwojowego, językowego, odmienności interesów, państwa będące niegdyś koloniami krajów EWG, inspirowane dążeniem do osiągnięcia korzystniejszych rozwiązań w negocjacjach ze Wspólnotą Europejską, postanowiły w 1975 r. ukonstytuować jedną grupę AKP. W konsekwencji, obecność powstałej grupy przez długi okres wytłumaczalna była jedynie w stosunkach z Unią Europejską.

Ukształtowany model stosunków między UE i krajami AKP był odmienny od stosunków z jakimkolwiek innym państwem rozwijającym się lub grupą państw. Wyjątkowe miejsce krajów AKP w polityce UE uzasadnia kilka czynników. Pierwszym z nich jest pomoc rozwojowa udzielana do czasów współczesnych za pośrednictwem EFR. Jego zasoby adresowane są wyłącznie dla członków grupy AKP oraz krajów i terytoriów zamorskich, do których dociera zaledwie 1% wszystkich środków EFR. Na jego specyfikę wpływa także fakt, że fundusz znajduje się poza środkami budżetowymi UE, podlega własnym regułom finansowym, a jego zasoby pochodzą ze składek państw członkowskich, których wielkość ustalana jest w ramach wewnętrznego porozumienia (ang. *Internal Agreement*). Przedłużanie czasu trwania EFR także należy do wewnętrznej decyzji państw członkowskich UE, które obowiązywanie funduszu i wysokość środków podporządkowały kolejno zawieranim porozumieniom z krajami AKP (początkowo na 5 lat, a od umowy z Cotonou cykle EFR zrównano z wieloletnimi ramami finansowymi UE). Tego typu rozwiązanie oznaczało, że każde następne porozumienie negocjowane między UE i krajami AKP wiązało się z utworzeniem kolejnej edycji ERF, a określenie wysokości środków finansowych determinowało cały proces negocjacyjny. Drugim elementem uzasadniającym szczególne miejsce krajów AKP w polityce unijnej były jednostronne preferencje w dostępie do rynku UE dla towarów pochodzących z krajów AKP. Obowiązywały one na mocy czterech konwencji z Lomé, gwarantując bezcłowy dostęp do rynku UE dla około 95% eksportu krajów grupy AKP. Wobec takich towarów, jak: cukier, rum, banany, wołowina i cielęcina zastosowano specjalne traktowanie i ułatwienia handlowe doprecyzowane w tzw. protokołach towarowych dołączanych do każdej kolejnej konwencji. W rzeczywistości kluczową cechą stosunków UE z grupą AKP stało się połączenie dwóch elementów, tj. pomocy rozwojowej i handlu. Rezultatem tak ukształtowanego modelu stosunków stała się zależność krajów AKP, zarówno od pomocy rozwojowej, jak i handlu z UE. Dla UE zaś, uprzywilejowane traktowanie krajów AKP na tle innych państw rozwijających się oraz przekazywane na ich rzecz środki finansowe, były ceną za utrzymanie korzyści podobnych do tych, które państwa europejskie czerpały w okresie zależności kolonialnej. Kolejnym dowodem szczególnego miejsca

krajów AKP w relacjach z UE, choć zdecydowanie mniejszej rangi, niż dwa wymienione wyżej, było stworzenie własnego systemu instytucjonalnego tych relacji. Do wspólnych instytucji należą: Rada Ministrów, Komitet Ambasadorów oraz Wspólne Zgromadzenie Parlamentarne.

Początkiem końca odmiennego traktowania krajów AKP były zmiany zachodzące w stosunkach międzynarodowych na przełomie XX/XXI w. Unia coraz aktywniej współpracowała z innymi państwami rozwijającymi się z Azji, Ameryki Łacińskiej, Europy Środkowej i Wschodniej, pogłębiając marginalizację krajów AKP w wymianie handlowej. Dołączanie do Wspólnoty nowych państw członkowskich nie mających przeszłości kolonialnej devaluowało znaczenie dziedzictwa kolonialnego w relacjach z grupą AKP. Wreszcie, koniec rywalizacji Wschód–Zachód doprowadził do zmian w postrzeganiu roli pomocy rozwojowej, którą coraz częściej zaczęto wiązać z handlem i otwieraniem gospodarek, a nie tylko przekazywaniem środków finansowych. Bezpośrednim jednak powodem przewartościowania stosunków UE z krajami AKP było zakwestionowanie przez inne państwa rozwijające się całokształtu jednostronnych preferencji handlowych, poprzez uznanie ich za niezgodne z regułami Światowej Organizacji Handlu (WTO, ang. *World Trade Organization*). Malejące znaczenie krajów AKP w polityce UE oznaczało nieuchronną zmianę dotychczasowych stosunków.

2. AKTUALNY STAN WZAJEMNYCH RELACJI

Stosunki UE z grupą państw AKP, od 2000 r. do chwili obecnej, regulowane są Umową o partnerstwie zawartą w Cotonou 23 czerwca 2000 r. Umowę podpisano na 20 lat, co jest pewnego rodzaju nowością w dotychczasowych relacjach, gdyż konwencje z Lomé podpisywane były na 5 lat. Długi czas obowiązywania umowy z Cotonou zapewniał, głównie stronie unijnej, że przyjęte rozwiązania, w szczególności w części handlowej, mają charakter wieloletni. Potwierdzać to może art. 95, zakładający co prawda możliwość rewizji i wprowadzania zmian do układu co 5 lat¹, z zastrzeżeniem jednak, że nie będą one dotyczyć części gospodarczej i handlowej, dla której przewidziano specjalną procedurę przeglądu.

Rezygnacja z dotychczasowej nazwy porozumienia stanowiła symbolikę zmiany wzajemnych relacji i oznaczała odchodzenie od formuły stowarzysza-

¹ Dotychczas przeprowadzono dwie rewizje umowy z Cotonou, pierwszą 25 czerwca 2005 r. w Luksemburgu, drugą 23 czerwca 2010 r. w Wagadungu (Burkina Faso).

nia na rzecz formuły partnerstwa określonego w trzech obszarach: politycznym, gospodarczo-handlowym oraz współpracy finansowej na rzecz rozwoju. Głównym celem partnerstwa jest wspieranie i przyspieszenie rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego państw AKP, które miało przyczynić się tym samym do umocnienia pokoju, bezpieczeństwa oraz stabilnego i demokratycznego otoczenia. Realizacja tego priorytetu powinna odbywać się kompleksowo obejmując polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe i środowiskowe aspekty rozwoju. Dlatego też postanowienia umowy z Cotonou są tak sformułowane, aby w każdym wymiarze partnerstwa strony docelowo koncentrowały się na zasadniczym zagadnieniu wykluczania ubóstwa w krajach grupy AKP.

Zasady partnerstwa zostały w umowie z Cotonou inaczej sformułowane niż w ostatniej konwencji z Lomé, dostosowując je do wyzwań rozwojowych krajów grupy AKP oraz do przemian w międzynarodowej współpracy na rzecz rozwoju przełomu XX i XXI w. Pierwszą zasadą jest równość partnerów oraz prawo do posiadania różnych strategii rozwoju w zakresie realizacji celów partnerstwa. Daje ona prawo krajom AKP do samodzielnego ustalania własnych strategii rozwoju, ale jednocześnie ma działać na rzecz zwiększania poczucia odpowiedzialności państw AKP za ich własny rozwój. Drugą zasadą jest partycypacja w partnerstwie nie tylko rządu centralnego poszczególnych państw AKP, ale także możliwości udziału w nim innych uczestników, w tym m.in. sektora prywatnego i organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Trzecia zasada mówi o kluczowej roli dialogu politycznego, gdyż podjęte podczas jego trwania ustalenia i zobowiązania mają być osią partnerstwa. Zróżnicowanie i regionalizacja to czwarta i ostatnia zasada oznaczająca, że ustalenia i priorytety współpracy mają być ustalone proporcjonalnie do stopnia rozwoju każdego kraju grupy AKP².

Dokonując przeglądu dotychczasowych relacji UE z grupą państw AKP, można jednoznacznie stwierdzić, że największe zmiany dokonały się w obszarze gospodarczo-handlowym. W dwóch pozostałych wymiarach partnerstwa, politycznym i rozwojowym, współpraca zasadniczo nie odbiegała od tej, która była realizowana w końcowych latach obowiązywania konwencji z Lomé, a jej efekty nie będą miały zasadniczego wpływu na przyszłość wzajemnych relacji UE z grupą krajów AKP. Konfrontując bowiem założenia umowy z Cotonou w obu wspomnianych obszarach z wynikami jej dotychczasowej realizacji,

² Art. 2. *Umowa o partnerstwie między członkami grupy państw AKP z jednej strony a Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi z drugiej strony podpisana w Kotonou 23 czerwca 2000 r.*, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 317/3, 15 grudnia 2000.

można mieć ambiwalentne odczucia. Kluczowym elementem dialogu politycznego miały być bowiem, zgodnie z art. 8 umowy z Cotonou, kwestie dotyczące handlu bronią, nadmiernych wydatków na zbrojenia, narkotyków, zorganizowanej przestępczości, dyskryminacji rasowej, etnicznej i religijnej, poszanowania praw człowieka, zasad demokratycznych oraz zapobiegania konfliktom zbrojnym. Stopień ich realizacji pozostawia wiele do życzenia, szczególnie w krajach afrykańskich, stanowiących najliczniejszą reprezentację w grupie AKP. Brak postępów w demokratyzacji³, powszechna korupcja w Afryce⁴ oraz trwające konflikty zbrojne dowodzą braku efektów współpracy politycznej UE z krajami AKP. Jednym z podstawowych powodów słabości współpracy politycznej jest prowadzenie dialogu politycznego albo w wymiarze bilateralnych stosunków poszczególnych krajów członkowskich UE (mających odmienne interesy) z krajami z grupy AKP, albo w wymiarze regionalnym realizowanym za pośrednictwem wspólnych strategii na linii UE – Afryka, UE – Ameryka Łacińska i Karaiby, UE – Pacyfik. Wśród instytucji odpowiadających za wzajemny dialog, tj. Rady Ministrów, Komitetu Ambasadorów oraz Wspólnego Zgromadzenia Parlamentarnego, brakuje platformy umożliwiającej wspólne spotkania (szczyty) przywódców państw członkowskich UE i krajów AKP, która z pewnością przyczyniłaby się do aktywniejszego współdziałania, tym bardziej że kwestie dialogu politycznego ściśle korelują z polityką zagraniczną poszczególnych państw. Do tego dochodzi bardzo niska samoidentyfikacja grupy AKP jako aktywnego podmiotu w stosunkach międzynarodowych. Grupa powstała dla prowadzenia szczególnych relacji na linii kraje AKP–UE i, jak dotychczas, nie występowała na różnych forach międzynarodowych, tym bardziej jako sojusznik UE, np. w Organizacji Narodów Zjednoczonych czy WTO (co w naturalny sposób wpływa na niską jakość wielostronnej współpracy politycznej⁵).

³ Procedura konsultacyjna w odniesieniu do praw człowieka, zasad demokratycznych i państwa prawnego określona w art. 96 umowy z Cotonou była zastosowana 23 razy od czasu wejścia w życie umowy. W większości przypadków, z wyjątkiem Fidżi (2000 r., 2007 r.), objęte nią były kraje afrykańskie (m.in. Zimbabwe, Republika Środkowoafrykańska, Gwinea Bissau, Togo, Madagaskar). Ostatnie konsultacje były prowadzone z Burundi w 2015 r. Na podstawie danych: www.consilium.europa.eu [dostęp: 22.02.2018].

⁴ Według danych Indeksu Percepcji Korupcji (*Corruption Perception Index – CPI*) za 2017 r., Afryka Subsaharyjska jest najgorzej postrzeganym regionem pod względem korupcji, osiągając wynik 32 punktów na 100. Dla porównania Europa Zachodnia osiągnęła wynik 66 punktów. Więcej: www.transparency.org [dostęp: 22.02.2018].

⁵ Zob. P. Kugiel, P. Wnukowski, *Przyszłość partnerstwa UE–AKP po 2020 r. Perspektywa Polski*, Raport PISM, Warszawa 2015, s. 21.

Współpraca rozwojowa nie jest nowym obszarem partnerstwa UE z krajami AKP, gdyż jest zakorzeniona w czasach stowarzyszenia terytoriów zależnych i obszarów zamorskich. Niezmiennie głównym instrumentem wsparcia finansowego pozostaje Europejski Fundusz Rozwoju, którego zasoby finansowe na lata 2014–2020 wynoszą 30,5 mld euro i są o prawie 8 mld euro większe niż w latach 2008–2013⁶. Umowa z Cotonou bardzo szeroko nakreśliła strategię współpracy rozwojowej, cele oraz dziedziny wsparcia, przyjmując za zasadniczy priorytet ograniczenie i docelowo eliminację ubóstwa oraz stopniowe włączanie krajów AKP do gospodarki światowej. Efekty tej współpracy także nie są imponujące, zważywszy choćby na fakt, że kraje z grupy AKP tworzą najliczniejszą reprezentację państw (39 z 47) najsłabiej rozwiniętych (LDC, ang. *Least Developed Countries*), a tylko dwa kraje należą do 50 państw mających największy udział w światowym eksporcie i imporcie. Są nimi: RPA na pozycji 37 w przypadku eksportu i 33 w przypadku importu, osiągając udział w światowym eksporcie 0,5% i 0,6% w imporcie oraz Nigeria na pozycji 50 z udziałem 0,3% zarówno w światowym eksporcie, jak i imporcie⁷.

Kluczowe zmiany zaszły w wymiarze współpracy handlowej i gospodarczej, i to one będą miały zasadniczy wpływ na przyszłość wzajemnych relacji UE z grupą AKP. Umowa z Cotonou zobowiązywała bowiem strony do wynegocjowania nowych porozumień handlowych kończących erę jednostronnych preferencji handlowych UE dla krajów AKP. Umowy o partnerstwie gospodarczym (EPA, ang. *Economic Partnership Agreements*) miały obowiązywać od 1 stycznia 2008 r. Z założenia, ich istotą jest promowanie rozwoju gospodarczo-społecznego krajów AKP (zgodnie z priorytetem umowy z Cotonou) poprzez handel, który zgodnie z nowymi międzynarodowymi standardami w zakresie międzynarodowej współpracy na rzecz rozwoju, stał się głównym narzędziem prorozwojowym. Z tego też powodu Unia Europejska dążyła do jak najbardziej kompleksowych porozumień włączających nie tylko kwestie dotyczące eliminacji barier w przepływie towarów, ale także usług oraz wiele zagadnień pokrewnych, m.in. regulacje norm technicznych, sanitarnych i fitosanitarnych, ułatwienia w dostępie do rynku zamówień publicznych, reguł konkurencji, środków wspierania inwestycji, ochronę praw własności intelektualnej, aspekty społeczne czy ochronę środowiska. Nowe porozumienia miały skupiać się na szerokim partnerstwie gospodarczym, a nie na finanso-

⁶ www.ec.europa.eu [dostęp: 08.03.2018].

⁷ Dane na podstawie: *Leading exporters and importers in world merchandise trade 2016*, [w:] *World Trade Statistical Review*, 2016, WTO, s. 94 [dostęp: 08.03.2018].

wej pomocy na rzecz rozwoju, dlatego też podejście do istoty rozwoju w tych umowach ma inny charakter niż w systemie z Lomé⁸.

Negocjowane od 2002 r. do praktycznie 30 września 2014 r. umowy EPA całkowicie zdeterminowały stosunki między UE i grupą AKP. Atmosfera rozmów była nieufna, wręcz wroga. Początkowo państwa AKP bardzo niechętnie przystały na propozycję UE, aby negocjacje prowadzone były nie z jedną grupą AKP, tylko z grupami regionalnymi odpowiadającymi istniejącym ugrupowaniom integracyjnym, widząc w tym załączek rozczłonkowania grupy AKP. W trakcie negocjacji ujawniły się ponadto różnice w postrzeganiu rozwoju. UE stała na stanowisku, że umowy EPA będą sprzyjały rozwojowi krajów AKP dzięki klasycznym rozwiązaniom charakterystycznym dla liberalizacji handlu i integracji regionalnej, tj. m.in. większemu dostępowi do rynku unijnego, obniżeniu cen towarów importowanych z UE, wzrostowi konkurencyjności. Dla krajów AKP liberalizacja handlu nie była wystarczającym narzędziem rozwojowym, dlatego domagały się dodatkowych środków finansowych niezbędnych do tworzenia warunków przygotowujących kraje AKP do porozumień EPA. Na takie rozwiązanie, przez cały długi okres negocjacji umów EPA, nie wyrażała zgody UE twierdząc, że wszelkie ustalenia finansowe zawarte są w umowie z Cotonou i nie ma na nie miejsca w umowach gospodarczych. Wreszcie stanowisko stron odbiegało także w kwestii zakresu tematycznego zawieranych umów. UE stała bowiem na stanowisku, że powinny one mieć kompleksowy charakter, zaś państwa głównie afrykańskie i Pacyfiku uważały, że powinny się one ograniczać do handlu towarami zgodnie z wymogami WTO. W przeciwnym wypadku będą „gorsze niż WTO”, gdyż system międzynarodowego handlu nie nakazuje państwom zawierania tak kompleksowych umów gospodarczych, aby były one uznane za zgodne z jego regułami.

Powyższe rozbieżności oraz wiele obszarów spornych sprawiły, że tylko państwa Karaibów w pełni zaakceptowały kompleksową umowę EPA od 1 stycznia 2008 r. Przedłużające się zaś negocjacje z krajami Afryki i Pacyfiku sprawiły, że UE wydała decyzję zmuszającą je do zajęcia ostatecznego stanowiska. Zgodnie z nią, te kraje z grupy AKP, które ostatecznie nie zakończyły negocjacji umów EPA do końca września 2014 r., od 1 października 2014 r. nie mogły korzystać z otwartego dostępu do rynku unijnego, tylko zostały objęte w relacjach handlowych z UE, albo mechanizmem GSP (jeśli spełniały

⁸ Zob. K. Kołodziejczyk, *Stosunki Unii Europejskiej z grupą państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku. Rola i znaczenie Umów o partnerstwie gospodarczym w zakresie handlu i rozwoju*, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2013, s. 144–157.

kryteria kwalifikowalności), albo KNU, albo, jeśli należą do grupy najbiedniejszych państw, mechanizmem EBA (ang. *Everything but Arms*, Wszystko oprócz broni). Tego rodzaju „szantaż” sprawił, że państwa z grupy AKP musiały określić swoje ostateczne stanowisko. Aktualnie (stan na marzec 2018 r.) umowy EPA o zróżnicowanym zakresie tematycznym obowiązują na zasadach tymczasowego stosowania z krajami: Afryki Zachodniej (z wyjątkiem Nigerii, Gambii i Mauretanii), Afryki Wschodnio-Południowej (ESA, ang. *Eastern and Southern Africa*) oraz Afryki Południowej zrzeszonej w ramach SADC (ang. *Southern African Development Community*). Z grupy Wspólnoty Afryki Wschodniej (EAC, ang. *East African Community*) umowy podpisały Kenia i Rwanda, a z grupy Pacyfiku – Fidżi oraz Papua-Nowa Gwinea.

Umowy EPA i proces ich negocjacji przyczyniły się niewątpliwie do ochłodzenia wzajemnych relacji. Ponadto, w zamierzeniu nowe umowy gospodarcze miały przyczynić się do długotrwałego modelu współpracy, tymczasem chaos jaki wdarł się we wzajemne relacje handlowe nie ma precedensu w wieloletniej historii stosunków UE z grupą AKP. Zamiast bowiem stref wolnego handlu między UE a poszczególnymi grupami regionalnymi EPA, obowiązują współcześnie różne reżimy współpracy handlowej, od stref wolnego handlu, przez mechanizm GSP, inicjatywę EBA oraz KNU. Wreszcie, umowy EPA stanowią najpoważniejsze zagrożenie dla jedności grupy AKP. Podzielenie państw AKP na siedem odmiennych grup może być podstawą do negocjowania kolejnych umów z UE, właśnie w ich gronie, a nie jak dotychczas na linii UE–grupa AKP. Jest to szczególnie ważne w kontekście najbliższej przyszłości, gdyż dotychczasowa umowa z Cotonou zawarta z jedną grupą AKP przestanie obowiązywać 29 lutego 2020 r. Dążenie UE do regionalizacji stosunków z państwami AKP dowodzi, że Traktat z Lizbony ustanowił Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, która dla celów operacyjnych podzieliła państwa grupy AKP na trzy oddzielne regiony: Afryki, Ameryki Łacińskiej i Karaibów oraz Pacyfiku. Rozłączaniu krajów grupy AKP mogły służyć także proponowane równoległe do umów EPA, dokumenty strategiczne o wzajemnej współpracy między UE i każdym z wymienionych wyżej regionów. Najwcześniej taki dokument został zawarty z regionem Pacyfiku (maj 2006 r.), następnie z regionem Afryki (grudzień 2007 r.) i w maju 2010 r. z Karaibami. W każdym z nich przewija się wątek zacieśniania wzajemnej współpracy, w szczególności w dziedzinach właściwych dla danego regionu, w tym m.in. współpracy politycznej, wspierania dobrych rządów i praw człowieka, współpracy w zakresie ochrony zasobów naturalnych, zmian klimatycznych oraz wsparcia na rzecz rozwoju i ograniczania ubóstwa. Dokumenty strategiczne zawierane osobno z państwami trzech regionów grupy AKP

mogły być wyraźnym sygnałem UE wskazującym, że w jej mniemaniu zasadność istnienia grupy AKP dla prowadzenia specjalnych relacji z UE się wyczerpała.

3. PERSPEKTYWY NA PRZYSZŁOŚĆ

Przygotowując się do nadchodzących zmian, UE prowadziła od 6 października 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. szeroko zakrojoną kampanię społeczną, obejmującą obywateli oraz organizacje⁹ z dowolnego kraju świata, w sprawie kluczowych kwestii partnerstwa między UE i krajami AKP. Jej założeniem była ocena funkcjonowania umowy z Cotonou w celu identyfikacji wspólnych potrzeb i zagrożeń na przyszłość oraz sprawdzenie, czy jest ona wystarczającą płaszczyzną realizacji wspólnych celów. Zdecydowana większość respondentów negatywnie oceniła rozwój sektora prywatnego, przepływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich, współpracę w zakresie migracji, demokratyzacji i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, a także ogólny „sojusz” UE–AKP w sprawach globalnych. Pozytywnie oceniono efekty współpracy w zakresie redukcji ubóstwa, choć niejednoznacznie wypowiedziano się na temat zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Podobnie, ambiwalentnie oceniano także działania na rzecz pokoju i bezpieczeństwa oraz współpracę handlową. W kwestii przyszłości wzajemnych relacji, respondenci jednoznacznie odnotowali potrzebę współpracy w zakresie implementacji Celów Zrównoważonego Rozwoju oraz innych problemów globalnych, m.in. zmian klimatycznych, bezpieczeństwa żywnościowego, dostaw wody i energii, migracji, nierówności rozwojowych, rozwoju sektora prywatnego¹⁰. Wyniki przeprowadzonych konsultacji posłużyły instytucjom unijnym (Parlament Europejski, Komisja Europejska, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Europejska Służba Działań Zewnętrznych) do przeprowadzenia pogłębionej dyskusji i analizy dotychczasowych stosunków UE–AKP i możliwych kierunków ich modyfikacji w przyszłości. Efektem pracy jest, na chwilę obecną (stan na marzec 2018 r.), najbardziej aktualny dokument przedstawiający

⁹ Mowa tu o stowarzyszeniach, think thankach, organizacjach społeczeństwa obywatelskiego, NGO's, parlamentach narodowych, firmach, władzach publicznych i organizacjach międzynarodowych.

¹⁰ *Towards a New Partnership Between European Union and ACP Countries after 2020 – Summary report of the public consultation*, Marzec 2016, s. 5, 6, www.ec.europa.eu [dostęp: 12.11.2017].

wizję UE odnośnie do dalszej ewolucji stosunków z grupą AKP zatytułowany *Odnowione partnerstwo z krajami AKP*¹¹.

Odnowione partnerstwo będzie tworzone na podstawie i zgodnie z Celami Zrównoważonego Rozwoju (Agenda 2030 ONZ), Globalnej strategii na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE oraz Europejskiego konsensusu w sprawie rozwoju. W ocenie Unii Europejskiej, fundamentem przyszłego partnerstwa mają być kwestie silnie akcentowane podczas procesu konsultacji społecznych. Zaliczono do nich:

- 1) Wspieranie nastawionych pokojowo i demokratycznie społeczeństw, dobrych rządów, państwa prawnego i praw człowieka dla wszystkich.
- 2) Pobudzanie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu i tworzeniu godziwych miejsc pracy dla wszystkich.
- 3) Przekształcenie migracji i mobilności w możliwości i wspólne rozwiązywanie problemów.
- 4) Promowanie rozwoju społecznego i godności ludzkiej.
- 5) Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianie klimatu.
- 6) Podejmowanie wspólnych wysiłków na szczeblu międzynarodowym w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania¹².

Pierwsze cztery obszary są już obecne w realizowanej umowie z Cotonou, a włączanie ich do grona nadrzędnych dziedzin przyszłych stosunków może świadczyć o braku pomysłów na zmianę charakteru współpracy lub o znikomych jej efektach. Najciekawsze z punktu widzenia perspektyw kształtowania przyszłych relacji są propozycje UE dotyczące modeli ich zorganizowania. Pierwszy z nich mówi dość lapidarnie o istotnej zmianie partnerstwa z krajami partnerskimi. Unia nie zdefiniowała, co rozumie pod pojęciem „istotnej zmiany”, wiadomo jedynie, że wariant ten oznaczałby wygaśnięcie umowy z Cotonou i brak umowy jej zastępującej, co w rzeczywistości byłoby końcem wieloletniej współpracy między UE i grupą AKP. Zapewne nie jest to opcja realna, zważywszy na fakt, że żadna ze stron nie deklaruje zainteresowania zerwaniem dotychczasowego dorobku 60 lat współpracy (licząc od pierwszego wejścia w życie traktatu rzymskiego o EWG). Niemniej jednak stanowi ona formę „straszaka” dla państw grupy AKP, w sytuacji, gdyby te odrzucały dwa inne proponowane przez UE modele współpracy. Szczególnie drugi wariant jest dla grupy AKP nieatrakcyjny, gdyż zapowiada całkowitą regionalizację stosunków poprzez zawieranie trzech odrębnych partnerstw regionalnych.

¹¹ *Odnowione partnerstwo z krajami AKP*, Wspólny Komunikat Komisji Europejskiej oraz Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Bezpieczeństwa do Parlamentu Europejskiego i Rady, Strasburg 22 listopada 2016 r., JOIN (2016) 52 final.

¹² *Ibidem*, s. 8.

Model ten, jak wspomniano, jest od dawna forsowany przez UE, gdyż wygodniej jest rozmawiać z mniejszą grupą państw o problemach oraz wyzwaniach rozwojowych uwzględniających specyfikę danego regionu. Trzeci proponowany przez UE wariant ma charakter kompromisowy. Zakłada on zawarcie jednej umowy nadrzędnej obejmującej trzy odrębne regionalne partnerstwa. Umowa nadrzędna, pełniąca funkcję „parasola”, zawierałaby treści odnoszące się do wspólnych wartości, zasad, interesów i mechanizmów współpracy w kwestiach globalnych z całą grupą AKP. Partnerstwa regionalne zaś bazowałyby na już istniejących wspólnych strategiach z poszczególnymi regionami grupy AKP i uwzględniałyby ich szczególne potrzeby rozwojowe. Do tego modelu współpracy została dostosowana struktura dokumentu *Odnowione partnerstwo z krajami AKP*, co może pozwalać sądzić, że taką właśnie konstrukcję może mieć przyszła umowa z krajami AKP. W jego pierwszej części zaakcentowano bowiem wspólne dla całej grupy AKP priorytety partnerstwa, w drugiej zaś nastąpiło dostosowanie priorytetów do specyfiki i uwarunkowań w regionach Afryki, Karaibów i Pacyfiku. Ten wariant jest obecnie najkorzystniejszy politycznie dla UE, z punktu widzenia jej interesów. Nie przekreśla bowiem możliwości współpracy z 79 państwami grupy AKP i tworzenia sojuszy w odpowiedzi na wiele globalnych wyzwań. Z drugiej strony, pozwala UE realizować opcję regionalizacji, w tym także umacniania i rozszerzania tematycznego regionalnych Umów o partnerstwie gospodarczym. Z trzecim wariantem modelu współpracy związana jest kwestia, która może być kontrowersyjna z punktu widzenia państw AKP. Przewiduje ona możliwość, a wręcz potrzebę włączania do umowy nadrzędnej państw spoza grupy AKP. Mowa tu jest o krajach Afryki Północnej, państwach z listy LDC nie należących do grupy AKP oraz małych wyspiarskich państwach rozwijających się. Zdaniem UE, włączanie do nadrzędnych ram współpracy państw o podobnych problemach rozwojowych mogłoby tylko pozytywnie przyczynić się do zachowania jej spójności i skuteczności. Szczególnie jest to istotne z punktu widzenia pomocy rozwojowej, która, aby być bardziej efektywna, powinna docierać do państw mających podobne problemy, będących na podobnym poziomie rozwoju.

Państwa grupy AKP przedstawiły dotychczas (13 marca 2017 r.) tylko jeden dokument prezentujący jej stanowisko względem przyszłych relacji z UE. Ma on charakter *aide memoire* i zatytułowany jest *Basic Principles for ACP-EU Relations Post-2020*. W przeciwieństwie do Unii Europejskiej, kraje AKP zaledwie na czterech stronach wyraziły swoje poglądy względem przyszłości stosunków z UE po 2020 r. Na pierwszy rzut oka widać, że grupa AKP odrzuca jakiegokolwiek próby jej podziału, co może mieć kluczowe znaczenie w związku z proponowanym unijnym wariantem budowania trzech partnerstw

regionalnych w ramach jednej nadrzędnej umowy. Uniknięcie odrębnych negocjacji jest bowiem kluczowe dla zapewnienia solidarności i jedności grupy AKP, które jednoznacznie państwa AKP zaznaczyły w przyjętej w grudniu 2012 r. Deklaracji z Sipopo (Gwinea Równikowa). Podkreślono w niej unikatową rolę grupy AKP jako ponadregionalnego bloku krajów rozwijających się oraz determinację jego państw członkowskich do utrzymania grupy w jedności i zjednoczeniu. W deklaracji zaakcentowano również potrzebę solidarności w obliczu wyzwań wynikających ze współpracy z Unią Europejską, ale także współczesnych zagrożeń, jak m.in. zmiany klimatyczne, utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa, współpraca i dialog z innymi krajami rozwijającymi się, energia, bezpieczeństwo żywnościowe, rozwój obszarów wiejskich, pogłębianie wymiany handlowej na linii Południe–Południe. Deklaracja wyrażała także ambicję grupy AKP do występowania w charakterze platformy, za pośrednictwem której głos krajów rozwijających się będzie słyszalny na forum międzynarodowym¹³.

Dążenie do unikania podziału grupy AKP oznacza jednocześnie, że jej członkowie deklarują chęć zawarcia jednej umowy z UE, gdyż tylko takie rozwiązanie gwarantuje przewidywalność, transparentność i wzajemną odpowiedzialność¹⁴. Jest jednocześnie kluczowe z punktu widzenia celów polityki rozwojowej oraz osiągnięcia zamierzonych rezultatów w zakresie rozwoju sektora prywatnego, handlu, inwestycji, tworzenia miejsc pracy oraz zrównoważonego rozwoju. Akceptowalny dla grupy AKP jest dotychczasowy jej wewnątrz podział na sześć regionów: Afryki Wschodniej, Zachodniej, Środkowej i Południowej, Karaibów i Pacyfiku, gdyż odpowiada on realizowanym programom i mechanizmom współpracy na poziomach całej grupy AKP, kontynentalnym oraz subregionalnym. Problematyczny w nadchodzących negocjacjach będzie także zakres tematyczny przyszłego porozumienia z UE. Kraje grupy AKP włączyły bowiem do głównych wątków tematycznych kwestie, które UE docelowo zamierzała realizować w ramach umów EPA. Są to: handel, inwestycje, uprzemysłowienie, usługi, technologie, innowacyjność, badania. Dialog polityczny, który tak mocno eksponuje UE, kraje AKP wymieniły na końcu. Synergia stron może być zauważalna w podejściu do Celów Zrównoważonego Rozwoju, gdyż i UE i grupa AKP stoją na stanowisku potrzeby realizacji przyszłych stosunków w kontekście Agendy 2030.

¹³ Sipopo Declaration, 7th Summit of ACP Heads of State and Government, Equatorial Guinea, 13–14 December 2012, ACP/28/065/12Final. Więcej na temat grupy AKP i jej perspektyw rozwojowych w: K. Kołodziejczyk, *Przyszłość grupy krajów Afryki, Karaibów i Pacyfiku*, „Stosunki Międzynarodowe” 2016, nr 4, tom 52, s. 253–264.

¹⁴ *Aide Memoire. Basic principles of ACP-EU relations post-2020*, Bruksela 13 marca 2017, ACP/28/007/17, s. 2.

Wątpliwie jednak będzie wypracowanie wspólnej strategii jej wdrażania. Grupa AKP do kwestii rozwojowych podchodzi w tradycyjny sposób i kładzie nacisk na konieczność ulepszenia mechanizmu finansowego EFR, który w jej ocenie powinien być kluczowym elementem nowej umowy, a o którym w swoim stanowisku nie wspomina UE. Ponadto kraje AKP akcentują asymetrię stron i uznają, że nowe porozumienie powinno oferować wsparcie dla zwalczania zadłużenia, ułatwienia w handlu oraz innowacyjne finansowe wsparcie rozwoju wykraczające poza tradycyjne środki ODA. Wreszcie, poważnym zagrożeniem dla powodzenia negocjacji może być stanowisko grupy AKP uznające, że przyszła umowa powinna zawierać nowe uzgodnienia preferencyjne w handlu, gdyż umowy EPA doprowadziły do podziałów między państwami AKP oraz negatywnie wpłynęły na integrację regionalną. Dla UE temat umów EPA jest zamknięty i jeśli miałyby do niego wracać to tylko w kontekście poszerzania ich zakresu tematycznego oraz geograficznego.

PODSUMOWANIE

Odmienność poglądów co do wizji stosunków między UE i grupą państw AKP po wygaśnięciu umowy z Cotonou jest wyzwaniem dla nadchodzących negocjacji. Będą one prowadzone w cieniu niedawno zakończonych pertraktacji umów EPA, które wprowadziły do wieloletnich stosunków gorycz i nieufność. Negatywne doświadczenia, głównie krajów Afryki i Pacyfiku, z pewnością będą usztywniały grupę AKP i determinowały charakter przyszłych rozmów.

Kluczowymi obszarami negocjacji mogą stać się kwestie formy organizacyjnej przyszłych stosunków oraz podejście do problematyki rozwoju. Dla grupy AKP utrzymanie jej jedności jest zasadnicze w relacjach z UE, dla UE zaś zróżnicowane regionalne partnerstwo gwarantuje efektywniejszą realizację celów rozwojowych adekwatnych dla uwarunkowań i potrzeb charakterystycznych dla danego regionu. W jakim kierunku pójdą ostatecznie rozmowy zależeć będzie od determinacji krajów AKP do utrzymania jej solidarności. Z analogicznym nastawieniem kraje grupy AKP przystępowały w 2002 r. do negocjacji nowych umów o partnerstwie gospodarczym. Wówczas grupie AKP zabrakło stanowczości, współcześnie natomiast wieloletnie doświadczenia w negocjacjach w ramach tzw. regionalnych grup EPA oraz chaos w regionalnych strukturach integracyjnych mogą warunkować solidarność grupy AKP. Proponowany przez UE wariant może jednak okazać się kompromisowy dla obu stron, gdyż UE daje możliwość pogłębiania współpracy z każdym z regio-

nów, a grupie AKP pozostawia możliwość dalszego trwania jako unikatowa transregionalna organizacja międzynarodowa.

Przyjmując nawet scenariusz akceptacji wariantu proponowanego przez UE, można jednak założyć, że osią niezgody będzie podejście do problematyki rozwoju, w tym przede wszystkim jej finansowe aspekty. Państwa AKP, akcentując asymetrię stron, z pewnością będą się domagać zwiększonych nakładów finansowych (głównie w ramach EFR) na modernizację gospodarek, uważając to za konieczny warunek realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Unia zaś, po pierwsze, nie odniosła się dotychczas do kwestii EFR, a po drugie – jego przyszłość jest niepewna w związku z planami budżetyzacji funduszu, którą popiera Komisja Europejska. Włączenie funduszu do ogólnego budżetu UE staje się realne, zważywszy na fakt, że obecny jedenasty cykl EFR obowiązuje do 2020 r., analogicznie jak wieloletnia perspektywa finansowa UE, co z technicznego punktu widzenia może tylko ułatwić sprawę. Wątpliwe także będzie zwiększenie środków finansowych przekazywanych krajom AKP, w związku z wyjściem Wielkiej Brytanii z UE, która aktualnie jest trzecim głównym płatnikiem EFR wpłacającym 4,5 mld euro z 30,5 mld euro ogólnej puli zasobów EFR. Dodatkowo, w obliczu kryzysu migracyjnego i wielu problemów wewnętrznych w UE oraz w jej niektórych państwach członkowskich, trudno sobie wyobrazić chęć zwiększania pomocy finansowej dla krajów AKP. Wreszcie już dziś wiadomo, że UE będzie stała na stanowisku, iż dla realizacji Agendy 2030 niezbędna jest mobilizacja krajowych środków, co stoi w totalnej opozycji do oczekiwań krajów grupy AKP. Stanowisko unijne jest w tej kwestii zgodne z przyjętym Planem działań z Addis Abeby, który środki krajowe wymienia jako główne źródło realizacji priorytetów rozwojowych po 2015 r. Dlatego też, zdaniem UE, konieczność budowy silnego sektora prywatnego, reforma krajowych finansów publicznych, efektywne systemy podatkowe oraz skuteczne zarządzanie długiem, mają być głównym gwarantem dla krajów rozwijających się w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Wnioski płynące z niedawno zakończonych negocjacji umów EPA jednoznacznie dowodzą, że odmienne definiowanie rozwoju całkowicie determinowało proces negocjacyjny. Potrzeba kontynuowania wieloletnich stosunków jest obecna po obu stronach, a to na ile jest ona silna pokażą zbliżające się negocjacje. W razie niepowodzenia obie strony mają wiele do stracenia, choć warto zaznaczyć, że po raz pierwszy w historii kraje AKP nie są „skazane” tylko na Unię Europejską. Tym razem to UE powinna pamiętać, że w przypadku braku porozumienia kraje afrykańskie grupy AKP mogą całkowicie odwrócić się w stronę Chin, Brazylii, Indii czy państw arabskich, Karaiby w kierunku USA, a Pacyfik w kierunku Australii i Nowej Zelandii.

BIBLIOGRAFIA

- Aide Memoire. Basic principles of ACP–EU relations post-2020*, Bruksela 13 marca 2017, ACP/28/007/17.
- Corruption Perception Index 2017 r.*, w: www.transparency.org
- Kołodziejczyk K., *Stosunki Unii Europejskiej z grupą państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku. Rola i znaczenie Umów o partnerstwie gospodarczym w zakresie handlu i rozwoju*, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2013.
- Kugiel P., Wnukowski P., *Przyszłość partnerstwa UE–AKP po 2020 r. Perspektywa Polski*, Raport PISM, Warszawa 2015.
- Leading exporters and importers in world merchandise trade 2016*, [w:] *World Trade Statistical Review*, 2016, WTO.
- Odnowione partnerstwo z krajami AKP*, Wspólny Komunikat Komisji Europejskiej oraz Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Bezpieczeństwa do Parlamentu Europejskiego i Rady, Strasburg 22 listopada 2016 r., JOIN (2016) 52 final.
- Sipopo Declaration*, 7th Summit of ACP Heads of State and Government, Equatorial Guinea, 13–14 December 2012, ACP/28/065/12Final.
- Towards a New Partnership Between European Union and ACP Countries after 2020* – Summary report of the public consultation, Marzec 2016, JOIN (2015) 33 Final.
- Umowa o partnerstwie między członkami grupy państw AKP z jednej strony a Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi z drugiej strony podpisana w Kotonu 23 czerwca 2000 r.*, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 317/3, 15 grudnia 2000.

STOSUNKI UNII EUROPEJSKIEJ Z GRUPĄ PAŃSTW AFRYKI,
KARAIBÓW I PACYFIKU. STAN I PERSPEKTYWY NA PRZYSZŁOŚĆ

Streszczenie

Stosunki Unii Europejskiej (UE) z grupą państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) są przykładem wyjątkowo rozbudowanego modelu współpracy UE z państwami rozwijającymi się. W 60-letnim okresie był on regulowany wieloma umowami ustanawiającymi szczególne formy stosunków między stronami, tworząc własny system instytucjonalny tych relacji, mechanizmy wsparcia finansowego oraz wymiany handlowej. Aktualnie wzajemne stosunki są prowadzone

na podstawie Umowy o partnerstwie, zawartej 23 czerwca 2000 r. w Cotonou. Jej założenia wygasają jednak 29 lutego 2020 r., a zbliżający się koniec obowiązywania umowy z Cotonou zachęca do zadawania pytań o przyszłość relacji między UE i grupą AKP. Artykuł niniejszy koncentruje się po pierwsze na omówieniu aktualnego stanu realizacji założeń umowy z Cotonou, w szczególności w wymiarze współpracy handlowej i gospodarczej, gdyż to ona będzie w największym stopniu determinowała przyszłe negocjacje między UE i grupą AKP. Po drugie, założeniem opracowania jest analiza nieoficjalnych stanowisk negocjacyjnych zarówno UE i grupy AKP, których odrębność jest na tyle istotna, że nie wróży łatwych rozmów mających zacząć się w 2018 r.

Słowa kluczowe: Unia Europejska, Afryka, Karaiby, Pacyfik, AKP

RELATIONS BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND THE AFRICAN,
CARIBBEAN AND PACIFIC GROUP OF STATES:
CURRENT STATE AND PROSPECTS

Summary

The relations between the European Union (EU) and the African, Caribbean and Pacific Group of States (ACP) are an example of an extremely developed model of the EU cooperation with developing countries. Over the 60-year period, it has been governed by many agreements establishing special forms of relations between the parties, creating its own institutional system of these relations, mechanisms of financial support and trade exchange. Currently, the reciprocal relations are maintained on the basis of the Partnership Agreement, concluded on 23 June 2000 in Cotonou. Its assumptions, however, expire on 29 February 2020, and the approaching end of the Cotonou Agreement raises questions about the future of the relations between the EU and the ACP group. Firstly, The article focuses on discussing the current state of implementation of the Cotonou Agreement, in particular the dimension of trade and economic cooperation since it will determine the most important future negotiations between the EU and the ACP group. Secondly, the article is based on the analysis of unofficial negotiation positions of both the EU and the ACP group, the separateness of which is so important that it does not bode well for conversations scheduled to start in 2018.

Key words: European Union, Africa, the Caribbean, the Pacific, ACP

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА И ГРУППЫ ГОСУДАРСТВ АФРИКИ, КАРИБОВ И ТИХОГО ОКЕАНА. СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ НА БУДУЩЕЕ

Резюме

Взаимоотношения Европейского Союза (ЕС) с группой государств Африки, Карибского бассейна и Тихого океана (АКТ) могут служить примером чрезвычайно развитой модели сотрудничества ЕС с развивающимися странами. В течение 60 лет он регулировался многими соглашениями, устанавливающими особые формы взаимоотношений между сторонами, создавая собственную институциональную систему этих взаимоотношений, механизмы финансовой поддержки и торгового обмена. В настоящее время эти взаимоотношения регулируются на основе Соглашения о партнерстве, заключенного 23 июня в Котону. Однако его положения истекают 29 февраля 2020 года, и приближающееся завершение действия Соглашения Котону приводит к появлению проблем, касающихся будущего отношений между ЕС и группой АКТ. Автор статьи, во-первых, концентрируется на анализе текущего состояния реализации Соглашения Котону, в частности, в аспекте торгово-экономического сотрудничества, поскольку именно оно в большей мере будет определять характер будущих переговоров между ЕС и группой АКТ. Во-вторых, ключевое положение статьи основывается на анализе неофициальных переговорных позиций как ЕС, так и группы АКТ, различия между которыми настолько существенны, что это обещает непростой характер переговоров, которые должны начаться в 2018 году.

Ключевые слова: Европейский Союз, Африка, Карибы, Тихий океан, АКТ

Cytuj jako:

Kołodziejczyk K., *Stosunki Unii Europejskiej z grupą państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku. Stan i perspektywy na przyszłość*, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2018 nr 2(61), s. 279–296. DOI: 10.26399/meip.2(61).2018.26/k.kolodziejczyk

Cite as:

Kołodziejczyk, K. (2018) ‘Stosunki Unii Europejskiej z grupą państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku. Stan i perspektywy na przyszłość’ [‘Relations between the European Union and the African, Caribbean and Pacific Group of States: current state and prospects’]. *Myśl Ekonomiczna i Polityczna* 2(61), 279–296. DOI:10.26399/meip.2(61).2018.26/k.kolodziejczyk